

DOKUMENTY STOLICY APOSTOLSKIEJ

NOWY RYTUAŁ EGZORCYZMÓW

W ślad za wydanym przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w 1997 roku dokumentem O egzorcyzmach większych i duszpasterstwie opętanych (De exorcismis maioribus et cura pastoralis obsessorum), w roku bieżącym ukazała się liturgiczna księga egzorcyzmów. Wydana jako część Rytuału Rzymskiego i promulgowana przez papieża Jana Pawła II nosi tytuł De exorcismis et supplicationibus quibusdam. Poniżej prezentujemy dokumenty wprowadzające tę księgę: Dekret Kongregacji, Wstęp oraz Wprowadzenie teologiczne i pastoralne - w tłumaczeniu ks. Stanisława Czerwika.

OBRZĘDY EGZORCYZMU

Kongregacja Kultu Bożego
i Dyscypliny Sakramentów
Watykan 1999

Prot. n. 1280/98/L

DEKRET

Kościół, posłuszny słowom modlitwy Pańskiej i powodowany miłosierdziem, już od najdawniejszych czasów zanosi w sakramentaliach błagania do Boga, aby wybawił wiernych od wszelkich niebezpieczeństw, a zwłaszcza od diabelskich zasadzek. Szczególnym wyrazem troski Kościoła jest ustanowienie egzorcystów, aby naśladować miłość Chrystusa leczyli opętanych przez szatana, w imię Boga wypędzali złe duchy i zabraniali im w jakikolwiek sposób szkodzić ludziom.

W naszych czasach okazało się stosowne krytyczne rozpatrzenie dotychczasowych przepisów oraz formuł modlitw zawartych w tytule XII Rytuału Rzymskiego i dostosowanie ich do postanowień Konstytucji Sacrosanctum Concilium Soboru Watykańskiego II, a zwłaszcza do jej artykułu 79.

Dlatego też Kongregacja ogłasza odnowione Obrzędy egzorcyzmu, zatwierdzone przez papieża Jana Pawła II dnia 1 października 1998 roku, i zarządza, aby były stosowane zamiast przepisów i formuł obowiązujących dotąd na podstawie tytułu XII Rytuału Rzymskiego.

Na mocy prawa wydanie łacińskie może być używane od dnia jego ogłoszenia. Niechaj Konferencje Episkopatu zatroszczą się o przygotowanie przekładów na języki ojczyste, odpowiednie dostosowanie ich zgodnie z wymogami prawa oraz przedłożenie Stolicy Świętej do zatwierdzenia.

Bez względu na jakiegokolwiek przeciwnie rozporządzenia.

W siedzibie Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, dnia 22 listopada 1998, w uroczystość Naszego Pana Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata.

Jerzy Kard. Medina Estevez
Prefekt

+ Abp Gerard M. Agnelo
Sekretarz

WSTĘP

W ciągu całej historii zbawienia występują dobrzy aniołowie, którzy pełnią Boży plan i niosą Kościołowi ukrytą i skuteczną pomoc, oraz duchy upadłe, zwane diabelskimi, które sprzeciwiając się Bogu, Jego

zbawczej woli i dziełu dokonanemu przez Chrystusa, usiłują wciągnąć człowieka we własny bunt przeciw Bogu **1**.

W Piśmie Świętym diabeł i złe duchy są określani różnymi terminami. Niektóre z nich w pewien sposób wskazują na ich naturę i działanie **2**. Diabeł, nazywany też szatanem, starodawnym wężem i smokiem, zwodzi cały świat i walczy z tymi, którzy zachowują Boże przykazania i mają świadectwo Jezusa (por. Ap 12,9.17). Nazywany jest też przeciwnikiem ludzi (por. 1 P 5,8) i zabójcą od początku (por. J 8,44), ponieważ przez grzech poddaje człowieka pod władzę śmierci. Z tej racji, że swymi zasadzkami doprowadza człowieka do nieposłuszeństwa Bogu, bywa nazywany Złym, kusicielem (por. Mt 4,3 i 26, 36-44), kłamcą i ojcem kłamstwa (por. J 8,44), który działa przebiegle i kłamliwie, jak o tym świadczy uwiedzenie pierwszych rodziców (por. Rdz 3,4.13), próba odciążenia Jezusa od spełnienia misji otrzymanej od Ojca (por. Mt 4,1-11; Mk 1,13; Łk 4,1-13), wreszcie przybieranie przezeń postaci anioła światłości (por. 2 Kor 11,14). Jest też nazywany władcą tego świata (por. J 12,31; 14,30), tego mianowicie świata, który cały jest we władaniu Złego (por. 1 J 5,19) i nie zna prawdziwego Światła (por. J 1,9-10). Jego moc jest określana jako moc ciemności (por. Łk 22,53; Kol 1,13), ponieważ nienawidzi Światła, jakim jest Chrystus, i wciąga ludzi w swoją ciemność. Złe duchy, które wraz z diabłem nie uznały nad sobą Bożego panowania (por. Jud 6), zostały potępione (por. 2 P 2,4), są duchami nieprawości (por. Ef 6,12). Są to bowiem duchy stworzone, które zgrzeszyły, i aniołowie szatana (por. Mt 25,41; 2 Kor 12,7; Ap 12,7.9). Może to też oznaczać, że owe duchy otrzymują jakąś misję od swojego złego zwierzchnika **3**.

Dzieła owych nieczystych, przewrotnych i zwodniczych duchów (por. Mt 10,1; Mk 5,8; Łk 6,18; 11,26; Dz 8,7; 1 Tm 4,1; Ap 18,2) zniweczył Syn Boży przez swoje zwycięstwo (por. 1 J 3,8). Choć "w ciągu (...) całej historii ludzkiej toczy się ciężka walka przeciw mocom ciemności" i "trwać będzie do ostatniego dnia" **4**, Chrystus przez swoje Paschalne Misterium Śmierci i Zmartwychwstania "wyrwał (nas) w niewoli szatana i grzechu" **5**, obalił ich władanie i wyzwolił wszystko spod wpływu Złego. Ponieważ zaś szkodliwe i wrogie działanie diabła rozciąga się na osoby i miejsca i ujawnia się w wieloraki sposób, Kościół świadom tego, że "dni są złe" (Ef 5,16), nie ustaje w modlitwie, aby ludzie zostali zachowani od diabelskich zasadzek.

WPROWADZENIE TEOLOGICZNE I PASTORALNE

I Zwycięstwo Chrystusa i władza Kościoła nad złymi duchami

1. Kościół mocno wierzy, że istnieje tylko jeden prawdziwy Bóg, Ojciec, Syn i Duch Święty, który jest jednym Początkiem wszechrzeczy, Stworzycielem wszystkich bytów widzialnych i niewidzialnych **6**. W swojej opatrności Bóg opiekuje się i kieruje wszystkim, co stworzył (por. Kol 1,16) **7**, a nie stworzył niczego niedobrego **8**. Także "diabeł (...) i inne demony zostali przez Boga stworzeni jako z natury swej dobrzy, ale sami z własnej winy stali się źli". **9** Byliby więc dobrzy, gdyby pozostali w takim stanie, w jakim zostali stworzeni. Ponieważ jednak źle skorzystali z naturalnej wyższości, nie wytrwali w prawdzie (por. J 8,44), nie przemienili się w przeciwną substancję, ale odpadli od najwyższego Dobra, z którym winni być złączeni **10**.

2. Człowiek został stworzony na obraz Boga "w sprawiedliwości i prawdziwej świętości" (Ef 4,24), a jego godność wymaga, aby postępował zgodnie ze świadomym i dobrowolnym wyborem **11**. Jednak za podszeptem Złego nadużył daru swej wolności; wskutek grzechu nieposłuszeństwa (por. Rdz 3; Rz 5,12) został poddany władzy diabła i śmierci, stawszy się niewolnikiem grzechu **12**. Dlatego "w ciągu (...) całej historii ludzkiej toczy się ciężka walka przeciw mocom ciemności; walka ta zaczęta u początku świata, trwać będzie do ostatniego dnia, według słowa Pana (por. Mt 24,13; 13,24-30 i 36-43)" **13**.

3. Wszchemocny i miłosierny Ojciec posłał na świat swojego umiłowanego Syna, aby uwolnił ludzi spod władzy ciemności i przeniósł ich do swego królestwa (por. Ga 4,5; Kol 1,13). Dlatego Chrystus, "pierworodny wobec każdego stworzenia" (por. Kol 1,15), celem odnowienia dawnego człowieka, przyjął ciało podległe grzechowi, "aby przez śmierć pokonać tego, który dzierżył władzę nad śmiercią, to jest diabła" (Hbr 2,14), a także zranioną ludzką naturę przemienić w nowe stworzenie mocą swojej Męki i Zmartwychwstania oraz przez dar Ducha Świętego **14**.

4. Pan Jezus za dni swego życia na ziemi zwyciężył pokusy na pustyni (por. Mt 4, 1-11; Mk 1,12-13; Łk 4,1-13), własną powagą wypędzał Szatana i inne złe duchy, skłaniając ich do uległości Jego Boskiej woli (por. Mt 12,27-29; Łk 11,19-20). Dobrze czyniąc i uzdrawiając wszystkich, którzy byli pod władzą diabła (por. Dz 10, 38), okazał swe zbawcze dzieło, polegające na uwolnieniu człowieka z grzechu i jego następstw oraz z mocy tego, który jest pierwszym sprawcą grzechu, zabójcą od początku i ojcem kłamstwa (por. J 8,44) **15**.

5. Kiedy nadeszła godzina ciemności, Pan "stając się posłusznym aż do śmierci" (Flp 2,8), mocą Krzyża odparł ostatni atak Szatana (por. Łk 4,13; 22,53) **16** i odniósł zwycięstwo nad pychą starodawnego wroga. To zwycięstwo zajaśniało w chwalebny Zmartwychwstaniu Chrystusa, kiedy to Bóg wskrzesił Go z martwych, posadził po swojej prawicy na wyżynach niebieskich i wszystko poddał pod Jego stopy (por. Ef 1,21-22).

6. W czasie swojego posługiwania Chrystus udzielił Apostołom i innym uczniom władzy, aby wyrzucali duchy nieczyste (por. Mt 10,1.8; Mk 3,14-15; 6,7.13; Łk 9,1; 10,17.18-20). Obiecał, że im pośle Ducha Świętego Parakleta pochodzącego od Ojca, aby przekonał świat o sądzie, bo władca tego świata już został osądzony (por. J 16,7-11). Pośród znaków, które będą towarzyszyły wierzącym, wymienione jest w Ewangelii wyrzucanie złych duchów (por. Mk 16,17).

7. Dlatego już od czasów apostoelskich Kościoł wykonywał otrzymaną do Chrystusa władzę wyrzucania demonów i przezwyciężania ich wpływu (por. Dz 5,16; 8,7; 16,18; 19,12). Z tego też powodu Kościoł wytrwale i ufnie modli się "w imię Jezusa", aby został wybawiony od Złego (por. Mt 6,13) **17**. W tymże imieniu i mocą Ducha Świętego na różne sposoby Kościoł rozkazuje złym duchom, aby nie utrudniały dzieła głoszenia Ewangelii (por. 1 Tes 2,18) i by uznały władzę "Mocniejszego" (por. Łk 11, 21-22) nad całym światem i nad poszczególnymi ludźmi. "Gdy Kościoł publicznie i na mocy swojej władzy prosi w imię Jezusa Chrystusa, by jakaś osoba lub przedmiot były strzeżone od napaści Złego i wolne od jego panowania, mówimy o egzorcyzmach" **18**.

II Egzorcyzmy w uświęcającej postudze Kościoła

8. Na podstawie nieprzerwanej tradycji Kościoła ci, którzy wkraczają na drogę chrześcijańskiego wtajemniczenia, są otwarcie pouczani o konieczności rozpoczęcia duchowej walki przeciwko władzy diabła (por. Ef 6,12). W okresie katechumenatu przewidziane są tak zwane egzorcyzmy mniejsze **19**. Są to w prostej formie ujęte modlitwy, w których Kościoł prosi, aby wybrani, pouczeni o misterium Chrystusa niosącego wyzwolenie z grzechu, zostali uwolnieni od skutków grzechu i od wpływu szatana i by umocnieni na drodze duchowej, otworzyli serca na przyjęcie darów Zbawiciela **20**. Wreszcie podczas celebracji chrztu kandydaci wyrzekają się szatana, wszystkich jego spraw i pokus i przeciwstawiają mu swą wiarę w Jednego i Trójosobowego Boga. W obrzędach chrztu dzieci zanoszona jest modlitwa egzorcyzmu, w której wyznajemy, "że te dzieci będą narażone na pokusy tego świata i będą musiały walczyć przeciwko zasadzkom szatana" i prosimy, aby Bóg mocą łaski Chrystusa strzegł ich "nieustannie na drodze życia" **21**. Przez odradzające obmycie człowiek uczestniczy w zwycięstwie Chrystusa nad diabłem i grzechem, kiedy przechodzi "z tego stanu, w którym (...) rodzi się synem pierwszego Adama, do stanu łaski i <przybrania za synów> Bożych (Rz 8,15) za pośrednictwem drugiego Adama - Jezusa Chrystusa **22**", zostaje wyzwolony z niewoli grzechu do wolności, ku jakiej wyswobodził nas Chrystus (por. Ga 5,1).

9. Chociaż wierni odrodzili się w Chrystusie, doświadczają pokus tego świata, dlatego winni czuwać na modlitwie i prowadzić trzeźwe życie, ponieważ ich przeciwnik "diabeł, jak lew ryczący krąży, szukając, kogo pożreć" (1 P 5,8). Winni mu się przeciwstawiać mocni w wierze oraz utwierdzeni "w Panu siłą Jego potęgi" (Ef 6,10), a także wspierani przez Kościoł, który prosi za swoich synów, aby byli "bezpieczni od wszelkiego zamętu" **23**. Dzięki łasce płynącej z sakramentów, a zwłaszcza z częstego udziału w celebracji pokuty, otrzymują oni moc do osiągnięcia pełnej wolności dzieci Bożych (por. Rz 8,21) **24**.

10. Tajemnica Bożego miłosierdzia staje się jednak dla nas trudniejsza do pojęcia **25**, kiedy za Bożym dopuszczeniem zdarzają się przypadki wyjątkowego udręczenia i opętania przez diabła jakiegoś człowieka należącego do Bożego Ludu i oświeconego przez Chrystusa po to, aby jako syn światłości doszedł do życia wiecznego. Jasno objawia się wówczas (por. Ef 6,12) tajemnica nieprawości, która działa w świecie (por. 2 Tes 2,7), chociaż diabeł nie może przekroczyć granic wyznaczonych mu przez

Boga. Ta forma władzy diabła nad człowiekiem różni się od wpływu, który przechodzi na człowieka z tytułu grzechu pierworodnego i który jest grzechem **26**. W takich przypadkach Kościół błaga Chrystusa Pana i Zbawiciela oraz ufając Jego mocy spieszy z wieloraką pomocą człowiekowi dręczonemu pokusami, czyli opętaniem, aby został od tego opętania uwolniony.

11. Wśród tych form pomocy wyróżnia się będący obrzędem liturgicznym egzorcyzm uroczysty, zwany wielkim lub większym **27**. Z tej racji egzorcyzm mający na celu "wypędzenie złych duchów lub uwolnienie od ich demonicznego wpływu mocą duchowej władzy, jaką Jezus powierzył Kościołowi", jest modlitwą błagalną **28** należącą do dziedziny sakramentaliów; jest świętym znakiem oznaczającym "przede wszystkim skutki duchowe, osiągnane przez modlitwę Kościoła" **29**.

12. W egzorcyzmach większych Kościół zjednoczony z Duchem Świętym błaga, aby przyszedł On z pomocą naszej słabości (por. Rz 8,26) w walce ze złymi duchami, tak by nie szkodziły wiernym. Ufny w moc owego tchnienia, w jakim Syn Boży po Zmartwychwstaniu udzielił mu Ducha, Kościół działa w egzorcyzmach nie we własnym imieniu, ale tylko w imieniu Boga albo Jezusa Chrystusa, któremu winny być posłuszne wszystkie stworzenia, także diabeł i złe duchy.

III Szafarz egzorcyzmu większego i warunki jego sprawowania

13. Posługę sprawowania egzorcyzmów nad opętanymi powierza mocą specjalnego i wyraźnego zezwolenia miejscowy ordynariusz, którym z reguły jest biskup diecezjalny **30**. Zezwolenia tego należy udzielać jedynie kapłanowi odznaczającemu się pobożnością, wiedzą, roztropnością i nieskazitelnością życia oraz specjalnie przygotowanemu do tego zadania. Kapłan zaś, któremu na stałe lub doraźnie została powierzona funkcja egzorcysty, niech to dzieło miłości spełnia z zaufaniem i pokorą pod kierunkiem biskupa diecezjalnego. Ilekroć w tej księdze jest mowa o "egzorcyście", zawsze trzeba mieć na uwadze "kapłana egzorcystę".

14. W przypadku jakiejś ingerencji uważanej za diabelską trzeba nade wszystko, aby egzorcysta zachował niezbędną oraz posuniętą do maksimum ostrożność i roztropność. Przede wszystkim niech zbyt łatwo nie wierzy, że została opętana przez diabła osoba, która cierpi na jakąś chorobę, zwłaszcza psychiczną **31**. Niech również nie daje wiary, iż zachodzi opętanie, gdy ktoś uskarża się, że doznaje szczególnych pokus diabelskich, że jest opuszczony i udęczony; może to być bowiem złudzenie wywołane własną wyobraźnią. Niech też egzorcysta nie daje się zwieść podstępny sztuczkami, jakimi posługuje się diabeł, który pragnie oszukać człowieka i odciągnąć go od zamiaru poddania się egzorcyzmowi, gdyż jego choroba jest czysto naturalna, albo też podlega kompetencji sztuki lekarskiej. Należy wszechstronnie zbadać sprawę, aby się przekonać, czy rzeczywiście jest dręczony przez szatana ktoś, kto się za takiego uważa.

15. Egzorcysta winien prawidłowo odróżnić przypadek ataku diabła od postawy owej łatwowości, wskutek której pewni ludzie, nawet wierni, sądzą, iż są przedmiotem złości, zrzędzenia złego losu lub przekleństwa, jakie zostało sprowadzone na nich, na ich bliskich albo na ich mienie. Niech im nie odmawia duchowego wsparcia, w żadnym razie jednak niechaj nie stosuje egzorcyzmu. Może odmówić odpowiednie modlitwy razem z tymi osobami lub za nie, prosząc dla nich o Boży pokój. Duchowej pomocy nie należy również odmawiać wierzącym, których Zły nie dotyka (por. 1 J 5,18), ale którzy doznając jego pokus czują się źle, gdyż pragną dochować wierności Panu Jezusowi i Ewangelii. Może to uczynić także prezbiter nie będący egzorcystą, a nawet diakon, wypowiadając odpowiednie modlitwy błagalne.

16. Egzorcysta więc niech nie przystępuje do celebracji egzorcyzmu, jeśli wprawdzie nie nabierze moralnego przekonania, że osoba nad którą ma go sprawować, jest naprawdę opętana przez diabła³²; niech też w miarę możliwości uzyska jej zgodę. Zgodnie z uznaną praktyką uważa się, że o opętaniu przez diabła świadczą następujące objawy: ktoś wypowiada wiele słów w nieznanym sobie języku albo też rozumie mówiącego; wyjawia sprawy dalekie i ukryte; wykazuje siły nieproporcjonalne do wieku lub przekraczające naturalne możliwości. Objawy te mogą być pewną wskazówką. Ponieważ jednak tego rodzaju objawy niekoniecznie muszą być uznawane jako pochodzące ze strony diabła, należy brać pod uwagę także inne zachowania, zwłaszcza natury moralnej i duchowej, które również mogą wskazywać na działanie diabła, jak np. gwałtowna nienawiść do Boga, do Najświętszego Imienia Jezusa, Najświętszej Maryi Panny i Świętych, do Kościoła, do słowa Bożego, do przedmiotów sakralnych, obrzędów, zwłaszcza

sakramentalnych i do świętych obrazów. Trzeba wreszcie starannie rozważyć związek wszystkich tych oznak z wiarą i duchową walką w życiu chrześcijańskim. Zły bowiem jest przede wszystkim nieprzyjacielem Boga i wszystkiego, co wierni łączą z Jego zbawczym działaniem.

17. Decyzję co do konieczności zastosowania obrzędu egzorcyzmu winien egzorcysta podjąć, zachowując zawsze tajemnicę spowiedzi, po wnikliwym zbadaniu sprawy i zasięgnięciu w miarę możliwości, opinii specjalistów w dziedzinie duchowej, a jeśli trzeba - lekarzy i psychiatrów, wrażliwych na sprawy życia wewnętrznego.

18. W przypadkach dotyczących nie katolika oraz w innych trudnych okolicznościach należy odnieść się do biskupa diecezjalnego, który będzie mógł zasięgnąć zdania specjalistów przed podjęciem decyzji co do egzorcyzmu.

19. Egzorcyzm należy sprawować w taki sposób, aby wyrażał wiarę Kościoła i nie nastroczał nikomu skojarzenia z czynnością magiczną względnie zabobonną. Należy uważać na to, by nie stał się dla obecnych widowiskiem. Nie wolno udostępniać przebiegu egzorcyzmu żadnym środkiem społecznego przekazu. Zarówno egzorcysta, jak uczestnicy obrzędu winni zachować dyskrecję i nie informować o nim ani przed faktem ani po jego dokonaniu.

IV Obrzędy egzorcyzmu

20. W obrzędach egzorcyzmu szczególną wagę należy przywiązywać nie tylko do samych formuł, ale i do gestów i rytów, którym przysługuje pierwszeństwo i podstawowe znaczenie z tego tytułu, iż są stosowane w okresie oczyszczenia na drodze katechumenalnej. Należy do nich: znak krzyża, nałożenie rąk, dmuchanie (*ex-sufflatio*) i pokropienie pobłogosławioną wodą.

21. Obrzędy rozpoczynają się pokropieniem pobłogosławioną wodą, które otrzymanego we chrzcie jest obroną kuszonego przed zasadzkami jako upamiętnienie oczyszczenia nieprzyjaciela. Wodę można pobłogosławić przed obrzędami albo w czasie obrzędów, przed pokropieniem, zależnie od okoliczności mieszając z wodą sól.

22. Następuje modlitwa litanijna, w której przez wstawiennictwo wszystkich Świętych wzywamy Bożego miłosierdzia nad człowiekiem dręczonym.

23. Po litanii egzorcysta może recytować jeden psalm lub niektóre psalmy wyrażające błaganie o opiekę Najwyższego i podziw dla zwycięstwa Chrystusa nad złym duchem. Psalm recytuje się w sposób ciągły lub responsoryjny. Na koniec egzorcysta może dodać modlitwę po psalmie.

24. Z kolei odczytuje się Ewangelię jako znak obecności Chrystusa, który własnym słowem głoszonym w Kościele zaradza ludzkim cierpieniom.

25. Potem egzorcysta nakłada ręce na dręczonego, błagając Ducha Świętego, aby diabeł odszedł od człowieka, który przez chrzest stał się świątynią Bożą. W tym samym czasie może dmuchać w twarz dręczonego.

26. Teraz recytuje się wyznanie wiary (*Symbol*) albo odbywa się wyrzeczenie szatana i odnowienie chrzcielnego wyznania wiary. Następuje modlitwa Pańska, w której błagamy Boga, naszego Ojca, aby nas wybawił od Złego.

27. Po tych czynnościach egzorcysta ukazuje dręczonemu krzyż Pański, będący źródłem wszelkiego błogosławieństwa i łaski, a następnie czyni nad nim znak krzyża, który wyraża władzę Chrystusa nad diabłem.

28. Wreszcie wypowiada błagalną formułę skierowaną do Boga oraz formułę nakazującą, w której w imię Chrystusa wprost zaklina diabła, wzywając go, aby odszedł od dręczonego. Formuły rozkazujące nie należy stosować bez poprzedniej formuły błagalnej. Formułę zaś błagalną można wypowiadać także bez formuły rozkazującej.

29. Wszystkie wymienione czynności w razie potrzeby można powtarzać, albo podczas tej samej celebracji, z uwzględnieniem tego, o czym jest mowa niżej w n. 34, albo w innym czasie, dopóki dręczony nie zostanie zupełnie uwolniony.

30. Obrzędy kończą się pieśnią dziękczynną, modlitwą oraz błogosławieństwem.

V Okoliczności i akomodacje

31. Pamiętając o tym, że złych duchów nie można wyrzucić inaczej niż przez modlitwę i post, egzorcysta idąc za przykładem Świętych Ojców, będzie się starał w miarę możliwości stosować przede wszystkim te dwa środki w celu uproszenia Bożej pomocy tak dla siebie, jak i dla innych.

32. Wierny dręczony przez szatana winien, jak tylko potrafi, modlić się do Boga, podejmować umartwienie, często odnawiać wyznanie wiary otrzymanej na chrzcie, przystępować częściej do sakramentu pojednania i posilać się Chlebem eucharystycznym. Mogą go również wspomagać modlitwą krewni, przyjaciele, spowiednik i kierownik duchowy, jeśli miłość i obecność innych wiernych ułatwia mu osobistą modlitwę.

33. Jeśli to możliwe, egzorcyzm należy sprawować z dala od tłumu, w kaplicy lub w innym odpowiednim miejscu, gdzie znajduje się dobrze widoczne wyobrażenie Ukrzyżowanego. Winien być w tym miejscu również obraz Najświętszej Maryi Panny.

34. Biorąc pod uwagę uwarunkowania i okoliczności życia osoby dręczonej przez szatana, niech egzorcysta swobodnie korzysta z różnych wariantów zaproponowanych w tej księdze. Zachowując strukturę celebracji, winien dobrać odpowiednie formuły i modlitwy, dostosowując je do potrzeb każdej osoby.

a) Przede wszystkim niech uwzględnia fizyczny i psychiczny stan dręczonego oraz możliwość zmian w jego samopoczuciu w przeciągu dnia a nawet godziny.

b) Również wtedy, gdy nie ma choćby małego grona wiernych, jakiego domaga się roztropność i płynąca z wiary mądrość, niech egzorcysta pamięta, że i w nim samym i w osobie dręczonej już uobecnia się Kościół i niech przypomni o tym wiernemu, który doznaje pokus.

c) Niech egzorcysta zawsze dba o to, aby osoba dręczona zachowała podczas obrzędów wewnętrzne skupienie, zwróciła się ku Bogu oraz z silną wiarą i głęboką pokorą błagała o swe wyzwolenie. Kiedy udręki się potęgują, niech je cierpliwie znosi, nie tracąc nadziei, że przez posługę Kościoła dozna Bożej pomocy.

35. Jeśli wyda się stosowne, aby do udziału w obrzędach dopuścić wybrane grono uczestników, należy ich wezwać, aby usilnie modlili się za dręczonego brata czy to prywatnie, czy w sposób przewidziany w obrzędach. Niech się jednak powstrzymają od stosowania jakiegokolwiek formuły egzorcyzmu, czy to błagalnej, czy rozkazującej, gdyż są one zastrzeżone egzorcystom.

36. Wypada, aby wierny uwolniony od udręki szatana, zarówno osobiście, jak i razem z członkami swej rodziny złożył Bogu dziękczynienie za otrzymany dar pokoju. Należy go zachęcić, aby trwał na modlitwie, zwłaszcza zaczerpniętej z Pisma Świętego, często przystępował do sakramentów pokuty i Eucharystii i prowadził życie chrześcijańskie wypełnione czynkami bratniej miłości.

VI Adaptacje zależne od Konferencji Episkopatu

37. Do Konferencji Episkopatu należy:

a) Przygotowanie integralnego i wiernego przekładu tekstów.

b) Przystosowanie, za zgodą Stolicy Świętej, znaków i gestów przewidzianych w obrzędach, do wymogów kultury i umysłowości danego narodu, jeśli okaże się to potrzebne albo pożyteczne.

38. Oprócz przekładu "Wprowadzenia teologicznego i pastoralnego", które winno być zamieszczone w całości, Konferencja Episkopatu może według uznania dodać Dyrektorium duszpasterskie dotyczące stosowania egzorcyzmu większego. Dzięki niemu egzorcysty będą mogli sobie lepiej przyswoić sens obrzędów. Dokument ten może też obejmować zebrane z pism uznanych autorów teksty dotyczące sposobów działania, mówienia, przeprowadzania rozmów i dokonywania oceny w tych sprawach. Tego rodzaju Dyrektoria mogą być zredagowane przy współpracy kapłanów odznaczających się

wiedzą i trwałym doświadczeniem zebranych dzięki długoletniemu pełnieniu posługi egzorcystów w poszczególnych regionach i strefach kulturowych. Wskazania winny zostać zatwierdzone przez Stolicę Apostolską zgodnie z przepisami prawa.

Tłum. z języka łacińskiego
ks. Stanisław Czerwik

PRZEPISY

- 1 Por. Katechizm Kościoła Katolickiego, nn.332. 391. 414.2851.
- 2 Por. tamże, nn. 391-395. 397.
- 3 Por. tamże, n. 394.
- 4 Konstytucja Soboru Watykańskiego II o Kościele w świecie współczesnym, *Gaudium et spes*, n. 37.
- 5 Tamże, n. 22.
- 6 Por. Sobór Laterański IV, Rozdz. 1. O wierze katolickiej, *Denz. - Schön.* 800; por. Paweł VI, *Wyznanie wiary: AAS (1968) 436.*
- 7 Por. Sobór Watykański I, Konstytucja dogmatyczna *Dei Filius* o wierze katolickiej, rozdz. 1. O Stwórcy wszechrzeczy, *Denz.-Schön.* 3003.
- 8 Por. Św. Leon Wielki, *List Quam laudabiliter ad Turribium*, rozdz. 6. O naturze diabła, *Denz. - Schön.* 286.
- 9 Sobór Laterański IV, Rozdz. 1 O wierze katolickiej, *Denz.- Schön.* 800.
- 10 Por. Św. Leon Wielki, *List Quam laudabiliter ad Turribium*, rozdz. 6. O naturze diabła, *Denz.- Schön.* 286.
- 11 Por. Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym, *Gaudium et spes*, n. 17.
- 12 Por. Sobór Trydencki, Sesja V. Dekret o grzechu pierworodnym, nn. 1-2. *Denz.-Schön.* 1511-1512.
- 13 Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym, *Gaudium et spes*, n. 37; por. tamże, n. 13; 1 J 5,19: *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nn. 401. 407. 409. 1717.
- 14 Por. 2 Kor 5,17.
- 15 Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nn. 517. 549-550.
- 16 Por. *Mszal Rzymski dla Diecezji Polskich*, 1. Prefacja o Męce Pańskiej (n. 17), s. 34*.
- 17 Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nn. 2850-2854.
- 18 *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1673.
- 19 Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*, n. 101; por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1673.
- 20 Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*, n. 156.
- 21 Por. *Obrzędy chrztu dzieci*, nn. 49. 86. 22 Sobór Trydencki, Sesja VI. Dekret o usprawiedliwieniu, rozdz. IV, *Denz.-Schön.* 1524; *Breviarium fidei*, Poznań 1997, n. 62.
- 23 *Mszal Rzymski*, Embolizm po *Modlitwie Pańskiej*.
- 24 Por. Ga 5,1; *Obrzędy pokuty*, n. 7.
- 25 Por. JAN PAWEŁ II, *Adhortacja apostolska Reconciliatio et paenitentia*, nn. 14-22: *AAS (1985) 206-207* i encyklika *Dominum et vivificantem*, n.18: *AAS (1986) 826.*
- 26 Por. Sobór Trydencki, Sesja V. Dekret o grzechu pierworodnym, kan. 4 i 5: *Denz.-Schön.* 1514-1515.
- 27 Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1673.
- 28 Por. tamże.
- 29 Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej, *Sacrosanctum Concilium*, n. 60.
- 30 Por. *KPK*, kan. 1172, § 1.
- 31 Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1673. 32 Por. BENEDYKT XIV, *List Sollicitudini*, 1 X 1745, n. 43; por. *KPK z roku 1917*, kan. 1152 § 2.